

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ З ПОДВІЙНИМ ТА МНОЖИНИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF THE PROTECTION OF THE RIGHTS OF PERSONS WITH DUAL AND MULTIPLE CITIZENSHIP

Шайнер В.М., аспірант кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури
Львівський університет бізнесу та права

У статті досліджуються особливості міжнародно-правового регулювання захисту прав осіб з подвійним та множинним громадянством. Відзначається, що в сучасний період одним із наслідків міждержавної інтеграції, глобалізації, загальносвітової міграції населення помітною є тенденція до зростання громадянства двох і більше держав. Подвійне і множинне громадянство є складними явищами, що поєднують у собі набір як позитивних, так і негативних якостей, що ускладнює їх однозначну оцінку з погляду як міжнародного, так і внутрішньодержавного права конкретних держав. Підкреслено, що основна проблема подвійного (множинного) громадянства полягає у відсутності єдиних стандартів його правового регулювання як на національному, так і на міжнародному рівні. Відносини щодо захисту апатридів, біпатридів (поліпатридів) регулюються відповідними нормами міжнародного права, положеннями універсальних, регіональних та двосторонніх міжнародних договорів, нормами міжнародного звичаєвого права, актами деяких універсальних та регіональних міжнародних організацій, які мають різний характер та закріплені у різних формах вираження нормативних приписів (звичаєво-правові, договірні норми тощо). Наголошується, що важливе значення у розвитку та регулюванні захисту прав осіб з подвійним і множинним громадянством мають розроблені Комісією міжнародного права ООН Проекти 19 статей про дипломатичний захист (Draft Articles on Diplomatic Protection). У цьому акті відображено широке розуміння поняття «дипломатичний захист», що включає всякі мирні засоби врегулювання, задіяні зацікавленою державою на користь її особи на міждержавному рівні. Підсумовується, що вирішення питань, пов'язаних з захистом прав осіб з подвійним та множинним громадянством, потребує модернізації підходів до усталених моделей правового регулювання, оптимізації відповідного нормативного регулювання та вироблення чітких дефініцій як у міжнародному, так і національному праві. Держави повинні вслякя розвивати міжнародно-договірну базу: проводити взаємні консультації з цих питань, обмінюватися досвідом та розвивати договірні процеси, спрямовані на врегулювання питань в цій галузі. Все це сприятиме більш ефективному захисту прав людини та громадянина як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівнях.

Ключові слова: громадянство, подвійне громадянство, множинне громадянство, апатрид, біпатрид, поліпатрид, дипломатичний захист, міжнародний договір.

The article examines the peculiarities of international legal regulation of the protection of the rights of persons with dual and multiple citizenships. It is noted that in the modern period, one of the consequences of interstate integration, globalization, global population migration is a noticeable trend towards the growth of citizenship of two or more states. Dual and multiple citizenship are complex phenomena that combine a set of both positive and negative qualities, which complicates their unambiguous assessment from the point of view of both international and domestic law of specific states. It is emphasized that the main problem of dual (multiple) citizenship is the lack of uniform standards for its legal regulation both at the national and international levels. Relations regarding the protection of stateless, bipatris (polypatris) are regulated by relevant norms of international law, provisions of universal, regional and bilateral international treaties, norms of customary international law, acts of some universal and regional international organizations, which have a different nature and are fixed in different forms of expression of normative prescriptions (customary law, contractual norms, etc.). It is emphasized that the Draft Articles on Diplomatic Protection, developed by the UN International Law Commission, are of great importance in the development and regulation of the protection of the rights of persons with dual and multiple citizenships. This act reflects a broad understanding of the concept of "diplomatic protection", which includes all peaceful means of settlement used by the interested state for the benefit of its person at the international level. It is concluded that solving issues related to the protection of the rights of persons with dual and multiple citizenships requires modernization of approaches to established models of legal regulation, optimization of relevant regulatory regulation, and development of clear definitions in both international and national law. States should in every possible way develop the international treaty base: conduct mutual consultations on these issues, exchange experience and develop contractual processes aimed at settling issues in this field. All this will contribute to more effective protection of human and citizen rights both at the international and domestic levels.

Key words: citizenship, dual citizenship, multiple citizenship, stateless, bipatride, polypatride, diplomatic protection, international agreement.

Актуальність теми. У зв'язку з інтеграційними процесами, якими охоплені, практично, всі регіони світу, глобалізацією, загальносвітовою міграцією населення та іншими факторами розвитку сучасних міжнародних відносин та міжнародного права, особлива увага приділяється зростаючим за значимістю питанням захисту прав громадян будь-якої держави, які перебувають за її межами. Держава перебування або проживання іноземця надає їй певний набір прав та засобів, якими він може скористатися для захисту своїх прав. Однак внутрішні засоби правового захисту, які надає держава перебування (проживання) іноземцям, часом буває недостатньо. Тому одним із поширених засобів захисту прав фізичних (юридичних) осіб, порушених державою перебування (проживання), є звернення до норм міжнародного права.

Основною передумовою для надання захисту особі, яка перебуває за межами держави, виступає громадянство особи. Як слушно відзначають В. Ю. Кузьма та В. М. Репецький, «саме в інституті громадянства фокусуються насамперед політико-правові, культурні,

соціальні, морально-етичні складові зв'язки, які мають місце у відносинах між особою і державою» [7, с. 169]. В просторі це проявляється в тому, що саме громадянство і зумовлені ним права й свободи зберігаються за особою навіть у разі виїзду за межі держави, а в часі – в його безперервності, яка означає наявність громадянства з моменту його набуття і до моменту його припинення [8, с. 333].

Постановка проблеми. Як відзначає Р. Б. Бедрій, визначення громадянства як належності до держави, характеризують міжнародно-правову сторону громадянства. У сфері міжнародно-правових відносин прийнято також вживати термін «державна належність», який означає, що між особою і державою існує юридичний зв'язок особливого характеру, але при цьому особа може і не бути громадянином. Особа, зв'язана державною належністю, політично підвладна відповідній державі і має право на міжнародно-правовий захист з її боку [1, с. 7].

Але, в сучасний період одним із наслідків міждержавної інтеграції помітною є тенденція до зростання громадянства двох і більше держав (біпатризму і поліпатризму).

Біпатризм (поліпатризм), на думку фахівців міжнародного права, характеризується як негативне явище, яке слугує джерелом можливих серйозних міжнародних конфліктів [11]. Основна проблема подвійного (множинного) громадянства полягає у відсутності єдиних стандартів його правового регулювання як на національному, так і на міжнародному рівні. Декілька держав можуть одночасно претендувати на одну і ту ж особу як свого громадянина, що тягне за собою низку проблем не тільки для особи в певних ситуаціях, а й для держав (військова служба, дипломатичний захист, податки, екстрадиція тощо).

Подвійне і множинне громадянство є складними явищами, що поєднують у собі набір як позитивних, так і негативних якостей, що ускладнює їх однозначну оцінку з погляду як міжнародного, так і внутрішньодержавного права конкретних держав. Як показує практика, ставлення до цих явищ історично мінливе: якщо раніше більшість держав під впливом доктрини підданства категорично відкидали можливість існування біпатризму, певні події минулих років змусили переглянути своє ставлення до цього правового явища. Проте сучасним міжнародним правом ще не вироблені однакові підходи щодо вирішення проблеми бі- та поліпатризму, що викликає численні дискусії та практичні проблеми, які посилюють свою актуальність у зв'язку з розвитком міждержавних зв'язків та поширенням процесу глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання захисту осіб з подвійним та множинним громадянством прямо та опосередковано розглядалися у працях представників науки міжнародного права, таких як: С. С. Андрейченко, Р. Б. Бедрій, М. М. Богуславський, В. М. Репецький, О. В. Святун, Є. Т. Усенко, С. В. Черніченко та ін. Водночас у науці міжнародного права захисту осіб з подвійним та множинним громадянством до останнього часу приділялася недостатня увага, що актуалізує подальші дослідження у цій сфері.

Метою дослідження є вивчення сутності та особливостей міжнародно-правового регулювання захисту прав осіб з подвійним та множинним громадянством, а також аналіз основних міжнародних актів у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. У наукових дослідженнях основні спірні питання пов'язані з понятійним апаратом, причинами виникнення, правовими наслідками, засобами усунення подвійного (множинного) громадянства, механізмом його правового регулювання. У науковій літературі, у правових та неправових (національних та міжнародних) документах зустрічаються різні поняття (терміни, дефініції), що застосовуються для позначення осіб, які мають громадянство іноземної держави (кілька держав), або правового стану таких осіб: біпатрид; двогромадянство; полігромадянство особи; особа (громадянин), яка має громадянство іноземної держави; громадянин, який має інше громадянство; громадянин, що має подвійне (множинне) громадянство; особа, що має множинне громадянство тощо.

Відносини щодо захисту апатридів, біпатридів (поліпатридів) регулюються відповідними нормами міжнародного права, положеннями універсальних, регіональних та двосторонніх міжнародних договорів, нормами міжнародного звичаєвого права, актами деяких універсальних та регіональних міжнародних організацій, які мають різний характер та закріплені у різних формах вираження нормативних приписів (звичаєво-правові, договірні норми тощо).

Питання подвійного громадянства нерідко становлять предмет двосторонніх угод. Укладання міжнародних договорів є дієвим засобом подолати всілякі колізії законів про громадянство і врегулювати всі спірні моменти, що при цьому виникають. Учасники договору, що стосується громадянства, набувають у відношенні одне одного обумовлені договором права та обов'язки. Порушені

у договорі питання стають за своїм характером міжнародними, та у разі дійсності договору на нього поширюється принцип *pacta sunt servanda*. Тобто, у разі укладання між державами договору в цій галузі питання громадянства перестають бути виключно внутрішньою справою відповідної держави і набувають міжнародного характеру тією мірою, якою цього хочуть сторони, що домовляються. За основу міжнародно-правової легітимності подвійного громадянства прийнято брати наявність спеціальної норми, встановленої лише національними законодавчими актами відповідних держав та відповідною двосторонньою угодою. Відповідно, лише за наявності узгодженої волі даних конкретних держав про надання подвійного громадянства, можна вважати правомірними дії другої держави громадянства, спрямовані на надання захисту особам з подвійним громадянством.

Слід зазначити, що практика подвійного чи множинного громадянства є відносно недавньою тенденцією. Раніше в міжнародному праві не віталось набуття однією особою двох або кількох громадянств. По суті, донедавна прагнення не допустити подвійного громадянства було так само сильно, як і рух за недопущення випадків безгромадянства. В останнє десятиліття, як зазначено у доповіді Міжнародної комісії ООН з міжнародного права, спостерігалось збільшення числа випадків подвійного громадянства. Деякі автори пов'язували це з сімейним становищем жінок, які набувають подвійного громадянства в результаті одруження. У сучасну епоху глобалізації у світі сюди можна було б додати інтенсивність міжнародної міграції та тенденцію до облаштування мігрантів на постійній основі в країнах прийому, набуття громадянства яких дозволяє їм краще інтегруватися в соціальну, політичну та економічну систему [5]. За останнє десятиліття у більшості країн Європи подвійне громадянство стало реальністю. У багатьох країнах утвердилася думка про те, що цей інститут не передбачає подвійну лояльність і меншу вірність одній з двох держав, а, навпаки, є дуже ефективним засобом підвищення впевненості некорінного населення, веде до його довірливішого ставлення до країни перебування, сприяє зміцненню політичної та правової стабільності у державі та суспільстві, а у плані забезпечення прав і свобод дає додаткові гарантії їх реалізації та захисту, особливо у тому, що стосується права на проживання в обох державах, свободи пересування територіями цих держав тощо.

Для розв'язання багатьох проблем, пов'язаних з подвійним чи множинним громадянством, в міжнародному праві застосовується принцип «ефективного громадянства» (переважаючого, домінуючого громадянства). Наявність зв'язку, що дозволяє говорити про «ефективне громадянство» (співвідношення між наявними громадянствами, пріоритет тих чи інших критеріїв громадянства над іншими) встановлюється судом або арбітражем шляхом дослідження конкретних обставин справи. Приймається до уваги, насамперед те, де фактично людина постійно живе або найчастіше буває, де знаходиться джерело його постійного доходу, де у нього є нерухомість, в якій країні він пов'язаний найбільш тісними суспільними, сімейними та іншими зв'язками тощо [10, с. 54]. Проте, за жодним з факторів не може бути визнана вирішальна роль, і значимість, що надається кожному фактору, змінюється в залежності від обставин справи.

Міжнародні стандарти у галузі прав людини передбачають рівне поводження з громадянами та іноземцями. Як відомо, існує цілий комплекс міжнародних актів та звичаїв, які в сукупності складають такі міжнародні стандарти: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Європейська конвенція з прав людини та інші універсальні та регіональні документи з прав людини. Так, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1985 р. Декларація прав людини щодо осіб,

які не є громадянами держави перебування, визнаючи, що захист прав людини та основних свобод, передбачених у міжнародних документах, має бути також забезпечений щодо осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають, підтверджує право іноземців звертатися до консульських та дипломатичних представників держави, громадянами якої вони є, з метою захисту [3]. Аналогічне положення міститься у Конвенції про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей 1991 р. У ст.23 цієї Конвенції зазначено, що працівники-мігранти та члени їх сімей мають право на отримання захисту та допомоги з боку консульських або дипломатичних установ держав свого походження або держави, яка представляє інтереси цієї держави, коли порушуються права, визнані цією Конвенцією [9]. Ці міжнародні акти активно імплементуються у конституціях і законодавстві держав.

Міжнародними актами, що стосуються безпосередньо питань громадянства, є Гаазька конвенція з деяких питань, що належать до колізії законів про громадянство, 1930 р., Конвенція про громадянство заміжньої жінки 1957 р., Конвенція про скорочення безгромадянства 1961 р., які є дієвим керівництвом для заінтересованих держав, пропонуючи їм рішення, на яких можуть ґрунтуватися національні законодавства.

Серед більш сучасних міжнародних актів багатостороннього характеру, у яких робиться спроба виробити взаємовизнані підходи до питання множинності громадянства, є прийнята 6 травня 1963 р. Радою Європи Конвенція «Про скорочення кількості випадків множинного громадянства та військового обов'язку у випадках множинного громадянства», а також Європейська конвенція про громадянство 1997 р. Остання є досить нейтральною до випадків подвійного громадянства, оскільки не спрямована на зменшення чи усунення множинного громадянства, а її ст. 14 передбачає можливість збереження дітям множинного громадянства, набутого автоматично за народженням, та іншим особам — також у разі набуття його автоматично через одруження. З іншого боку ст. 16 Конвенції, з одного боку, передбачає збереження при натуралізації первісного громадянства у разі, якщо відмова від первісного громадянства або його втрата неможливі або їх не можна обґрунтовано вимагати, а з іншого боку передбачає автоматичне присвоєння громадянства за принципом *jus sanguinis* [4].

Важливе значення у розвитку та регулюванні захисту прав осіб з подвійним і множинним громадянством мають розроблені Комісією міжнародного права ООН Проекти 19 статей про дипломатичний захист (Draft Articles on Diplomatic Protection) [12]. Згідно з цим документом, «дипломатичний захист полягає у зверненні державою (consists of the invocation by a state), дипломатичними каналами або шляхом інших засобів мирного врегулювання, до норм про відповідальність іншої держави за шкоду, заподіяну міжнародно-протиправним діянням такої іншої держави щодо фізичної або юридичної особи, яка має громадянство (національність) першої держави, з метою реалізації такої відповідальності (with a view to the implementation of such responsibility)» (ст. 1) [12]. У цьому акті відображено широке розуміння поняття «дипломатичний захист», що включає всякі мирні засоби врегулювання, задіяні зацікавленою державою на користь її особи на міждержавному рівні: взаємодія її дипломатичних та консульських представництв з органами влади держави перебування, переговори, посередництво, арбітраж, судовий розгляд, заходи у відповідь тощо. Тобто, як констатував Міжнародний Суд ООН, «внаслідок суттєвого розвитку міжнародного права в останні десятиліття щодо тих прав, які воно надає індивідам, сфера дипломатичного захисту *ratione materiae*, спочатку обмежена порушеннями мінімальних стандартів поведінки з іноземцями, згодом розширилася і почала включати, *inter alia*, міжна-

родно гарантовані права людини (internationally guaranteed human rights)» [13].

За змістом норм міжнародного права держава не зобов'язана, а має право здійснювати дипломатичний захист у разі звернення до неї відповідного громадянина чи юридичної особи. Держава, в контексті фактичних даних та застосовного права, сама приймає рішення, чи скористатися своїм правом на дипломатичний захист. Як відзначає М. А. Крилов, «право держави – рішення здійснювати або не здійснювати дипломатичний захист, – традиційно вважається дискреційним» [6, с. 2]. Проте, на думку цього автора, людиноорієнтована еволюція міжнародного права вплинула на традиційний погляд на дипломатичний захист як на дискреційне право держави, яке сьогодні серйозно заперечується зростаючим визнанням міжнародним правом прав особистості [6, с. 6]. Сьогодні, вважає цитований автор, очевидно, що в основі дипломатичного захисту лежить не порушення права держави через своїх громадян, а реальне порушення індивідуальних прав таких громадян, що тягне за собою додаткове порушення прав держави, і що держава повинна враховувати інтереси особи, що захищається, оцінюючи їх як перший крок перед прийняттям рішення про подачу позову, і, як мінімум, утримуватися від таких дій, коли це може завдати шкоди таким індивідуальним інтересам [6, с. 6].

При здійсненні дипломатичного захисту держава може діяти на свій повний розсуд та визначати ті заходи захисту, які вона вважає адекватною цілям швидкого та ефективного відшкодування збитків. Вибір того чи іншого засобу дипломатичного захисту залежить від різних обставин, насамперед політичних міркувань. До факторів, здатних вплинути на вибір засобів дипломатичного захисту, зокрема, належать: характер особистих прав особи, якій завдано шкоди державою-відповідачем; ступінь тяжкості завданих збитків; загальне ставлення держави, що пред'являє претензію, до правової та політичної системи держави-відповідача; ризик погіршення відносин із державою-відповідачем внаслідок вжиття жорстких заходів впливу; можливість використання дипломатичного захисту як способу просування інших політичних та економічних інтересів держави, яка надає дипломатичний захист; спільне членство з державою-відповідачем у дружньому політичному чи економічному блоці чи міжнародній організації тощо. Але, при цьому, відповідно до міжнародного права, дипломатичний захист має здійснюватися законними та мирними засобами. Дипломатичні заходи охоплюють усі законні процедури, які використовуються однією державою для інформування іншої держави про свої думки та стурбованість, включаючи протест, прохання про проведення розслідування та переговори, спрямовані на врегулювання спорів, пред'явлення міжнародної претензії, переговори, посередництво, примирення тощо.

Важливою умовою здійснення дипломатичного захисту відповідно до міжнародного права є попереднє вичерпання потерпілим внутрішніх засобів правового захисту. Це означає, що держава не може висунути вимоги до іншої держави у зв'язку із заподіянням шкоди своєю громадянину або юридичній особі доти, доки особа, якій завдано шкоду, не вичерпує всі засоби правового захисту в судових або адміністративних органах держави, яка імовірно несе відповідальність за цю шкоду.

Практичне значення питань такого роду означає вже текст Статей про Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння, ухвалений Комісією міжнародного права ООН (ILC Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts), згідно якому передбачено, як умову залучення держави до міжнародної відповідальності, виконання відповідною державою норми про вичерпання наявних внутрішніх засобів захисту (Article 44. Admissibility of claims) [2]. Інший документ – цитований вище проект

Статей про дипломатичний захист – у тому ж ключі передбачає, у статті 14: «державна не може пред'являти міжнародну вимогу у зв'язку із заподіянням шкоди особі, яка має її громадянство чи національність, або іншій особі, згаданій у проекті статті 8 (апатриду або біженцю), до того, як особа, якій завдано шкоди, з урахуванням проекту статті 15, вичерпає всі внутрішні засоби правового захисту». При цьому під останніми розуміються «засоби правового захисту, доступні особі, якій завдано шкоди, в судових чи адміністративних установах чи органах, чи то звичайних, чи спеціальних, держави, яка, ймовірно, несе відповідальність за заподіяння шкоди» [12].

Водночас із цього правила є винятки. Не потрібно вичерпання внутрішніх засобів правового захисту, якщо внаслідок міжнародно-протиправного діяння однієї держави шкода заподіяна не тільки громадянину або юридичній особі іншої держави, а й безпосередньо цій іншій державі. Наприклад, якщо внаслідок міжнародно-протиправних дій однієї держави знищено повітряну або морську судно іншої держави, на борту якого перебували громадяни цієї іншої держави, то порушені права не тільки фізичних осіб, а й, до того ж, не меншою мірою,

держави національності судна. Або не можна посилатися на необхідність вичерпання внутрішніх засобів захисту, коли потерпілому перешкоджають скористатися ними чи у нього не має доступу до них.

Висновки. Отже, важливість врегулювання питань захисту осіб з подвійним і множинним громадянством за допомогою багатосторонніх міжнародних договорів не викликає сумніву, оскільки саме цей міжнародно-правовий спосіб дає найбільшу повноту вирішення багатьох проблем у галузі громадянства.

Вирішення питань, пов'язаних з захистом прав осіб з подвійним та множинним громадянством, потребує модернізації підходів до усталених моделей правового регулювання, оптимізації відповідного нормативного регулювання та вироблення чітких дефініцій як у міжнародному, так і національному праві. Держави повинні всіляко розвивати міжнародно-договірну базу: проводити взаємні консультації з цих питань, обмінюватися досвідом та розвивати договірні процеси, спрямовані на врегулювання питань в цій галузі. Все це сприятиме більш ефективному захисту прав людини та громадянина як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бедрій Р. Б. Конституційно-правові основи громадянства України: Монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2006. 164 с.
2. Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння. URL : Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries – 2001 (un.org).
3. Декларація прав людини щодо осіб, які не є громадянами держави перебування. URL : Декларация о правах человека в отношении лиц, не являющихся гражданами страны, в которой они проживают – Декларации – Декларации, конвенции, соглашения и другие правовые материалы (un.org).
4. Європейська конвенція про громадянство. Страсбург, 6 листопада 1997 року. URL : Європейська конвенція про ... | від 06.11.1997 № ETS N 166 (rada.gov.ua).
5. Комісія міжнародного права ООН. Четверта доповідь про висилку іноземців. 24 березня 2008 року. A/CN.4/594. URL : N0828325.pdf (un.org)
6. Крилов М. А. Розвиток інституту дипломатичного захисту фізичних та юридичних осіб: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.11. Національний університет «Одеська юридична академія», МОН України. Одеса. 2021. 240 с.
7. Кузьма В. Ю., Релецький В. М. Особливості дипломатичного та консульського захисту осіб із подвійним громадянством. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 51. С.168–173.
8. Кушніренко О. Правові підстави набуття та припинення громадянства: проблеми реалізації. Історія державотворчих процесів в Україні та зарубіжних країнах (до 100-річчя утворення Української Народної Республіки) : збірник наукових статей та тез повідомлень міжнародної наукової конференції (м. Харків, 23 листопада 2017 року). Харків : Право, 2017. С. 333–337.
9. Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей | LIGA:ZAKON (ligazakon.net).
10. Панахова Е. А. забезпечення дипломатичного захисту громадян. *Юридичний вісник* . 2019. № 2(52). С. 51–59.
11. Питання множинного громадянства в Україні: шляхи нормативно-правового врегулювання. Аналітична записка. URL : mnozh_gromad-efbee.pdf (niss.gov.ua).
12. Проект статей Комісії з міжнародного права ООН. URL : chp4.pdf (un.org).
13. Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo). URL : Latest developments | Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo) | International Court of Justice (icj-cij.org).